

INPÅ LIVET

SEXPVÄGLEDNING

Redaktör: Maria Werner
E-post: inpalivet@sydsvenskan.se Telefon: 040-28 13 38
Postadress: Inpå livet, Sydsvenskan, 205 05 Malmö

Tipsa oss!

Har du egna berättelser eller förslag på människor och ämnen vi bör skriva om så är du välkommen att e-posta, skriva eller ringa. Jag ser fram emot att höra av dig!

MARIA WERNER, REDAKTÖR

f Glöm inte att du också kan följa Inpå livet och diskutera artiklarna på Facebook.com/inpalivet

Praktisk sexhjälp mot tvångscelebat

Personer med funktionsnedsättning ska få hjälp med sin sexualitet precis som med att laga mat eller gå på toaletten. Det tycker Janne Jaaks och Asgerbo Persson som erbjuder praktisk sexhjälp.

KÖPENHAMN

■ En gång varannan månad kan Tor Martin Mandrup-Møller i danska Århus och hans pojkvän ha sex med varandra. När Asgerbo Persson kommer på besök. Han hjälper paret genom att hissa upp dem i deras säng och se till så att de hamnar i ställningar som de själva vill för att kunna ha sex. Sen lämnar han rummet. Men han finns i närheten och när paret vill kommer han in igen och hjälper dem efter deras önskemål.

–Innan hade vi inte möjlighet att göra mer än att sitta nära och kramas. Men det känns som att det inte var tillräckligt, säger Tor Martin Mandrup-Møller.

Han har en cp-skada och är rullstolsburen, precis som pojkvännen.

–Det här är viktigt för oss, att få möjlighet att få ut vår egen sexualitet. Men för många andra handikappade så blir sexualiteten något som de aldrig överhuvudtaget har möjlighet att göra något av, säger Tor Martin Mandrup-Møller.

Frågan om hur vårdpersonal och personliga assistenter ska förhålla sig till brukarnas och patienternas sexliv är en ständigt pågående diskussion, både i Danmark och i Sverige. Asgerbo Persson är utbildad sexolog och driver tillsammans med Janne Jaaks, kognitiv terapeut och en av Danmarks runt 200 cer-

Sexolog Asgerbo Persson demonstrerar ett sexhjälpmedel för kvinnor som han hjälper sina klienter att använda.

tifierade sexualvägledare, företaget Handisex.

De erbjuder personer med funktionsnedsättning hjälp till ett sexliv men involverar sig aldrig själva sexuellt. Det kan handla om praktiska tips om onani, att hjälpa en brukare att använda ett sexhjälpmedel eller att underlätta för par som vill ha sex med varandra.

–Hos många av dem vi möter finns en frustration av att inte få ut den inneboende lusten som vi alla har. Men om man inte har möjlighet att röra sina armar eller på andra sätt inte har möjlighet att onanera, har man då inte rätt till det alls? säger Asgerbo Persson.

Enligt Janne Jaaks är det vanligt att personer med psykiska funktionsnedsättningar trycker undan sin sexualitet. Till stor del på grund av att omgivningen, föräldrar eller vårdperso-

lära de boende hur de till exempel kan röra sina händer om de vill onanera.

Sexupplärningen ska alltid ha som mål att brukarna själva ska kunna klara sig utan stöd framöver. Den är också frivillig, ingen anställd ska mot sin vilja behöva hjälpa personer. Men de måste då hänvisa till någon annan. Ofta anlitas utomstående sexvägledare, på så sätt kopplas inte heller den övriga hjälpen ihop med sexualiteten.

Men Janne Jaaks och Asgerbo Persson anser inte att sexupplärningen är tillräcklig. Även personer som aldrig kan klara sig själva måste få hjälp.

–Jag träffade en kvinna som har en muskelsjukdom där musklerna successivt förtvinar. Hon hade tidigare en pojkvän och ett sexliv precis som alla andra. Nu har hon ingen möjlighet till det eller till att tillfredsställa sig själv. Hon lever i ett tvångscelebat, säger Asgerbo Persson.

Mötet berörde honom. –Jag tänkte mycket på det där och upplevde det som oräddigt att hon inte längre skulle få ha rätt till att få utlopp för sin lust.

TEXT: OLA ISAKSSON
ola.isaksson@sydsvenskan.se

FOTO: JENNY LEYMAN
jenny.leyman@sydsvenskan.se

FAKTA

Sexualvägledare

■ Yrkesgrupp i Danmark som bland annat anlitas inom offentlig omsorg för att hjälpa boende att exempelvis lära sig att onanera. Det får bara göras i utbildningssyfte. Att som anställd delta i en sextakt är förbjudet.

BERÄTTA

■ Påverkas ditt sexliv av en funktionsnedsättning? Mejla till inpalivet@sydsvenskan.se.

nal, inte vet hur de ska bemöta deras funderingar eller känslor.

–En effekt blir att de här människorna inte ser sig själva som personer med sexualitet. Det vet inte själva vad som händer i deras kropp. Det här riskerar att ställa till med stora problem, att de blir deprimerade eller våldsamma.

Förra året lanserade danska Socialstyrelsen en handbok som riktar sig till vårdpersonal. Den är fylld med tips och konkreta exempel på hur fysiska och psykiska behov ska bemötas. En del av boken handlar om så kallad sexupplärning. Personal vid boenden får råd om hur de kan göra för att

Svenska riktlinjer efterfrågas

■ Det finns ett stort behov av utbildning och riktlinjer inom vård och omsorg när det gäller frågor om sexualitet bland personer med funktionsnedsättning. Det menar Lisa Ledin, konsult vid Hjälpmedelsinstitutet, och Jens Rydström, professor i genusvetenskap, vid Lunds universitet.

–Sexualitet är ett mänskligt behov men många människor blir illa bemötta på grund av andras okunskap eller blyghet, säger Lisa Ledin.

Vid möten med arbetsterapeuter tas frågan om sex sällan upp, trots att den borde vara lika naturlig

som frågor om mat och hygien, menar hon.

Jens Rydström, som tillsammans med socialantropologen Don Kulick, jämför förhållanden i Sverige med Danmark, menar att frågan ofta är tabu. Han menar att ämnet inom vårdutbildningarna ofta är allt-

för teoretiska i Sverige, till skillnad mot exempelvis de danska sexualvägledarna och Socialstyrelsens handbok.

–Vad Sverige behöver är en kär av legitimerade sexualvägledare som kan arbeta med de konkreta frågorna, säger han.

OLA ISAKSSON

Asgerbo Persson och Janne Jaaks erbjuder praktisk sexhjälp. De anser att den hjälpen är grundläggande och borde vara en självklarhet för människor med funktionsnedsättning.